

Koirat koulussa

Näkemyksiä ja kokemuksia lukukoirista

Kasvatustiede / Opettajankoulutuslaitos OKL Rauma

Kandidaatintutkielma

Piia Rannikko

16.4.2026

Rauma

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Luokanopettajan tutkinto-ohjelma, kasvatustiede

Tekijä: Piia Rannikko

Otsikko: Koirat koulussa – Näkemyksiä ja kokemuksia lukukoirista

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Johanna Tigert

Sivumäärä: 43 sivua

Päivämäärä: 16.4.2026

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää luokanopettajien ja lukukoiraohjaajien näkemyksiä ja kokemuksia lukukoiratoiminnasta, mutta myös sitä millaisia hyötyjä tai haasteita koirien käytöllä nähdään olevan. Tarkastelussa oli myös pedagoginen puoli, josta tavoiteltiin tietoa siitä, miten toimintaa suunnitellaan, toteutetaan tai arvioidaan.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa haastateltiin sekä luokanopettajia että lukukoiraohjaajia. Tutkimusaineisto muodostui neljästä puolistrukturoidusta haastattelusta, joissa vastaaminen oli vapaamuotoista. Lisäksi haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Aineiston analyysi tapahtui sisällönanalyysiä hyödyntämällä, jossa tutkimuskysymyksiin peilaten aineistosta tunnistettiin keskeiset teemat. Näiden pohjalta muodostettiin taulukko, johon muodostettiin teemoista pää- ja alaluokat.

Tutkimustulokset osoittivat, että koirien käytöllä nähdään olevan enemmän hyötyjä kuin haasteita. Tulosten mukaan niin luokanopettajat kuin lukukoiraohjaajat näkevät ja kokevat koiran hyödyntämisen positiivisena keinona lisätä ja vahvistaa lukemista. Lukukoiratoimintaa voivat kuitenkin hidastaa erilaiset haasteet, kuten ennakkoluulot. Positiivisina hyötyinä ilmenivät motivaation ja lususujuvuuden paraneminen sekä itsetunnon kasvaminen ja jännittämisen lieveneminen. Pedagogisuus näyttäytyi tuloksissa ainakin toiminnan suunnittelulla ja tavoitteiden asettamisella.

Avainsanat: lukeminen, koira, ihmisen ja eläimen vuorovaikutus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Teoria	6
2.1	Keskeiset käsitteet	6
2.2	Ihmisen ja eläimen välinen vuorovaikutus	7
2.3	Koiralle lukeminen	8
2.4	Lukeminen sosiokulttuurisena toimintana	10
3	Tutkimustehtävä	12
4	Tutkimusaineisto ja menetelmä	13
4.1	Osallistujat	13
4.2	Tutkimuksen toteutus	13
4.3	Aineiston analyysi	14
4.4	Tutkimusetiikka	17
5	Tutkimustulokset	19
5.1	Kokemuksia ja näkemyksiä	19
5.2	Pedagogiikka	22
5.3	Hyödyt ja haasteet	26
6	Johtopäätökset ja pohdinta	33
6.1	Luotettavuus	36
7	Tekoälylauseke	38
	Lähteet	39
	Liitteet	42
	Liite 1. Haastattelulomake	42

1 Johdanto

Ihmiset ovat hyödyntäneet eläimiä vuosisatoja ja ihmisen kesyttäessä suden käyttöönsä mullistui ihmisten sekä koirien välinen suhde. Kyseinen suhde on kehittynyt nykyiseen muotoonsa, jossa koira on sekä ihmisen kumppani että työkaveri. Jokainen koiranomistaja voi varmasti todeta, miten mieltä lämmittävää on tulla pitkän työ- tai koulupäivän jälkeen kotiin ja oven avatessa vastaan tulee häntäänsä heiluttava koira. Tuttua koiran omistaville ovat myös hetket sohvalla koiran tullessa viereen ja sitä alkaa silittää, jolloin hetken kuluttua huomaa olevansa rentoutuneempi. Ei siis ole mitenkään ihme, että ihmisten ja eläinten välinen suhde sekä vuorovaikutus kiinnostavat nykypäivän tutkijoita, jotka haluavat selvittää mitä kaikkea hyötyä ihmiselle voi tästä suhteesta ja vuorovaikutuksesta olla.

Gee ym. (2017) tuovat esille, että koiria hyödynnetään erityisesti lukuohjelmissa muun muassa Yhdysvalloissa, mutta Suomessa koirien hyödyntäminen kasvatus- ja opetustyössä näyttäisi olevan vielä melko vähäistä. Suomen kennelliitto (2026) osoittaa Suomessa kuitenkin käytettävän erilaisiin tarpeisiin koulutettuja hyötykoiria, joita ovat niin virkakoirat kuin henkilökohtaiset hyötykoirat, joihin myös kasvatus- ja kuntoutuskoirat sisältyvät. Henkilökohtaisten hyötykoirien, kuten opaskoirien, käytöstä tiedetään olevan selkeä hyöty, mutta kasvatus- ja opetustyössä käytettävien koirien hyödyistä tarvitaan lisää tietoa.

Latvala-Sillmanin (2018) mukaan koira auttaa rauhoittumaan, rentoutumaan ja eläimen läsnäolo laskee stressihormonien tasoa, jolloin kouluympäristössä oppilaan on helpompi asettua koulupäivään. Oksitosiinista hän toteaa, että kokemus positiivisesta kosketuksesta saa oksitosiinitasot nousemaan. Ervast ja Raukola-Lindblom (2021) osoittavat, että ihmisten ja eläinten välisen vuorovaikutuksen positiivisia vaikutuksia on mahdollista sekä määrittää että arvioida niin psyykkisten kuin fysiologisten muutosten välityksellä.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin luokanopettajien ja lukukoiraohjaajien näkemyksiä, mutta myös kokemuksia lukukoira-toiminnasta. Vastauksia pyrittiin löytämään siihen,

ovatko opettajat tai lukukoiraohjaajat havainneet erilaisia hyötyjä koiran käytössä sekä millaisena he näkevät koira-avusteisen toiminnan. Tutkimukseni jatkaa muita sellaisia tutkimuksia, joissa on tutkittu koiran käytöstä ilmeneviä hyötyjä. Tutkimukseen osallistuneet luokanopettajat ja lukukoiraohjaajat haastateltiin yksilöhaastatteluin, hyödyntäen puolistrukturoitua haastattelulomaketta, jolloin kysymykset ovat kaikille samat, mutta vastaamistapa on vapaa.

2 Teoria

2.1 Keskeiset käsitteet

Ikäheimo (2020) jakaa eläinavusteisuuden termistön luokittelun nykyiseen, mikä on niin sanottu perinteinen termistö ja uuteen luokitteluun. Nykyinen luokittelu on jaettu neljään osioon, joita ovat 1. eläinavusteinen työskentely, 2. eläinavusteinen toiminta, 3. eläinavusteinen terapia ja 4. eläinavusteinen (erityis)opetus. Eläinavusteinen työskentely eli Animal Assisted Interventions (AAI) käsittää kaiken työn tai toiminnan, mitä tehdään yhdessä eläimen kanssa. Toisin sanoen se on luokittelun ylätermi ja sen alle kuuluvat luokittelut 2.-4. Etheridge (2019) kertoo AAI:n olevan sekä tavoitteellista että strukturoitua toimintaa, jossa eläintä hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti muun muassa sosiaalipalveluissa ja opetuksessa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Ikäheimo (2020) kertoo, että uudessa luokittelussa eläinavusteisuus on yhä yläkäsitteenä eläinten kanssa tehtävälle työlle, mutta myös muulle toiminnalle. Hän toteaa, että alakäsitteinä toimivat eläinavusteinen hyvinvoinnin ja kasvatuksen ammattilaistyö, eläinavusteinen vapaaehtoistoiminta ja muun työalan ammatillinen eläinavusteinen työ. Hän myös lisää eläinavusteisesta toiminnasta (Animal Assisted Activity, AAA), että sen katsotaan pääsääntöisesti olevan vapaaehtoistoimintaa. Ikäheimon mukaan henkilö, joka eläintä ohjaa, voi olla joko sosiaali- tai terveysalalla toimiva ammattilainen tai vapaaehtoinen, jolla ei ole alan koulutusta. Lisäksi hän toteaa, että eläintä ohjaavan henkilön tulee olla opastettu eläinavusteiseen toimintaan ja vierailujen toteuttamiseen. Hän tuo myös esille, ettei toimintaan liity suunnitelmallisuutta tai tavoitteita, joihin tähdätään ja vierailut perustuvatkin spontaaniuteen. AAA tuo erilaisia vaihtoehtoja elämänlaatua kohentavaan innostavaan, opettavaiseen ja virkistykseen toimintaan (Etheridge, 2019).

Ikäheimo (2020) kuvailee eläinavusteisen terapian (Animal Assisted Therapy, AAT) olevan nimensä mukaisesti kuntoutusmuoto, jossa eläintä käytetään osana hoitoprosessia. Etheridgen (2019) mukaan toiminta on suunniteltua, tavoitteellista ja dokumentoitua, sillä se tähtää edistämään hoidettavan psykofyysistä hyvinvointia.

Ikäheimo ja Etheridge kertovat eläintä ohjaavan henkilön olevan oman alansa ammattilainen kuten toimintaterapeutti tai sosiaalityöntekijä ja toiminta eroaa vapaaehtoisuudesta siinä, että toiminnan vetävälle maksetaan palkka tai palkkio.

Eläinavusteinen (erityis)opetus (Animal Assisted (Special) Pedagogy, AAP) voidaan sijoittaa sekä vapaaehtoistoiminnan että terapian alle. Terapia muodossa tapahtuva opetus on suunnitelmallista sekä tavoitteellista, ja sitä toteuttaa tarkoituksenmukaisen koulutuksen suorittanut (erityis)opettaja, kun vapaaehtoisuotoisena tapahtuvaa opetusta voi harjoittaa kyseiseen eläimeen perehtynyt opettaja tai erikseen luokkaan tuleva vapaaehtoinen koiraohjaaja koiransa kanssa. (Ikäheimo, 2020.) Etheridge (2019) puolestaan esittää eläinavusteisen opetuksen termiksi AAE eli Animal-Assisted Education. Myös hänen mukaansa AAE on tavoitteellista ja suunniteltua toimintaa, jota ohjaa yleisopetuksen tai erityisopetuksen ammattilainen. Hänen mukaansa asetetut tavoitteet ovat akateemisia, sosiaalsiin taitoihin ja kognitiivisiin toimintoihin pohjautuvia ja edistymistä sekä tavoitteiden toteutumista dokumentoidaan jatkuvasti.

Terapiamuotoisen opetuksen toteutus tapahtuu yleensä (erityis) kouluissa tai luokissa, kun vapaaehtoinen toiminta toteutetaan tavallisessa koulussa tai luokassa. Nykyisen luokittelun osat kolme ja neljä yhdistyvät uudessa luokittelussa käsitteeksi eläinavusteinen hyvinvoinnin ja kasvatuksen ammattilaistyö. Tämä käsite pitää sisällään kuntoutuksen ja hoidon, joista hoitoon sisältyy esim. kotisairaanhoidollisen työn ja kuntoutus pitää sisällään muun muassa ratsastusterapian. Toisena käsitteeseen kuuluu sosiaaliala esim. lastenkodit ja kolmantena opetus ja kasvatustyö muun muassa kouluissa ja päiväkodeissa. (Ikäheimo, 2020)

2.2 Ihmisen ja eläimen välinen vuorovaikutus

HAB (Human-Animal Bond) käsitteellä viitataan ihmisen ja eläimen väliseen siteeseen. Kyseinen side pitää sisällään yhteistyön, mikä on tunteisiin pohjautuvaa, psykologista ja kehollista. HAB on myös ihmisten, ympäristön ja eläinten välistä vuorovaikutusta. Tämän ohella ihmisten ja eläinten välinen side on suhde, jonka katsotaan olevan dynaamista ja tuottavan molemmille osapuolille hyvää. (Ervast & Raukola-Lindblom,

2021.) Myös Etheridge (2019) toteaa, että HAB vaikuttaa molempien osapuolten hyvinvointiin ja terveyteen.

Ervast ja Raukola-Lindblom (2021) kertovat vuorovaikutuksesta käytettävän nimitystä Human-Animal Interaction (HAI) eli suomeksi ihmisen ja eläimen välinen vuorovaikutus. Etheridgen (2019) mukaan tämä vuorovaikutus käsittää ympäristön, ihmisen ja eläimen väliset fyysiset, psykologiset sekä emotionaaliset kanssakäymisen muodot. Beetz ym. (2012) kertovat ihmisen ja eläimen välisestä vuorovaikutuksesta olevan dokumentoitu positiivisia hyötyjä eri ikäisille ihmisille, mitkä ovat kytköksissä muun muassa mielialaan, ihmissuhteisiin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Näistä positiivisista hyödyistä he luettelevat esimerkkeinä kortisolitasot, sydämensykkeen ja verenpaineen. Heidän mukaansa eläinten omistaminen, kanssakäyminen eläinten kanssa kokeellisessa ympäristössä ja eläinavusteisissa interventioissa voivat olla syitä kyseisille positiivisille vaikutuksille.

Beetz ym. (2012) kertovat, että ensimmäisen luokan oppilailla havaittiin sekä epäsuorilla mittauksilla että suoraan havainnoimalla huomattavampaa sosiaalista yhdentymistä koiran ollessa läsnä luokassa. Lisäksi heidän mukaansa koiran läsnäolo sai oppilaat keskittymään opettajaan paremmin. Gee ym. (2017) osoittavat saman havainnon kuin Beetz ym. ja lisäksi tähdentävät eläinten tekevän sosiaalisen kanssakäymisen helpommaksi puutteellisten sosiaalisten taitojen omaavien lasten kohdalla. Ikäheimo (2013) esittää ihmisen ja eläimen välisestä vuorovaikutuksesta oksitosiinijärjestelmän aktivoitumisen, mitä voidaan pitää psykologisten ja psykofysiologisten vaikutusten tärkeimpänä tekijänä. Gee ym. (2017) tuovat esille koiran läsnäolon vaikutuksen vireystilaan muun muassa ADHD-lapsen kohdalla. Heidän mukaansa ADHD-lapsen oireiden vakavuus voi lievittyä huomattavasti, kun hyödynnetään koiran läsnäoloa.

2.3 Koiralle lukeminen

Gee ym. (2017) esittävät luokkahuoneissa toteutetuilla eläininterventioilla olevan mahdollisia vaikutuksia kasvavaan sitoutumiseen ja motivaatioon. Heidän mielestään

on todennäköistä, että tästä syystä tällä hetkellä suosituin tapa hyödyntää koira koulussa on koira-avusteinen lukeminen. Heidän mukaansa koiralle lukemisen ohjelmat ovat suosittuja monissa maissa (etenkin Yhdysvalloissa ja Euroopassa), ja tavoitteena näissä ohjelmissa on lukutaidon parantaminen antamalla mahdollisuuksia lukemisen opetteluun. Beetz ja McCardle (2017) osoittavat koira-avusteiselle lukemiselle kaksi mallia, joista ensimmäisessä lapsi lukee koiralle ohjaajan ollessa läsnä, mutta tämän puuttumatta lukemiseen millään tapaa. Heidän mukaansa toisessa mallissa opettaja tai muu kasvatusalan ammattilainen antaa pidemmällä aikavälillä lukemisen opetusta pienryhmille, joissa on lukemisentaidoiltaan heikompia oppilaita ja koulutettu koira on osana toimintaa. Lisäksi he toteavat toisesta mallista, että koiran roolina on luoda oppimistilanteista luontevampia, miellyttävämpiä ja innostavia.

Connell ym. (2019) kehittivät ja arvioivat kolme koira-avusteista ohjelmaa, joista yhdessä luettiin koiralle pareittain 15-20 minuutin. He osoittivat lukutaidon kehittyvän huomattavasti, vaikka koirakontakti olisi ollut minimaalista. Toinen huomio, jonka he toivat esille, oli lukutaidoiltaan heikompien taitojen suuri kehityskaari. Heidän mukaansa lukemishjelmilla voi olla intensiivinen vaikutus auttaa etenkin lukemistaidoiltaan heikompia lapsia kehittämään lukutaitojaan paremmiksi. Myös Beetzin ja McCardlen (2017) mukaan koiran läsnäolo vaikuttaa positiivisesti lasten lukusuoritukseen, ja he osoittavatkin positiivisen vaikutuksen näkyvän muun muassa luettujen sanojen sekä rivien määrässä.

Connelin ym. (2019) mukaan koira-avusteiset lukemishjelmat ovat pidempikestoisuutensa vuoksi systemaattisempia ja sisältävät muun muassa ääneen lukemista. Heidän mukaansa tällä tavoin on saavutettu edistystä sekä lukutarkkuudessa, sujuvuudessa että luetun ymmärtämisessä. Heidän mielestään lukutaitojen parantumisen ohella lukemishjelmilla voidaan lisätä lukijan itsevarmuutta, mutta myös kohentaa tämän asennetta lukemisen suhteen.

2.4 Lukeminen sosiokulttuurisena toimintana

Frankel ym. (2016) toteavat lukutaidon sisältyvän sosiaalisiin tapoihin, mutta olevan lisäksi prosessi, mikä on rakentava, kriittinen ja yhdistävä. Heidän mukaansa tässä prosessissa lukemista sekä kirjoittamista ja puhuttua kieltä, hyödynnetään kerätessä, muodostaessa ja yhdistäessä merkityksiä, mutta myös kriittiseen tutkimiseen kanssakäymisessä erilaisten tekstien kanssa osana sosiaalisia käytänteitä. Taljan (2025) mukaan lukutaito vaatii teknisen ja mekaanisen taidon ohella pystyvyyttä tuottaa, tulkita ja arvioida tekstejä, mutta myös pätevyyttä elinikäiseen oppimiseen ja osallistuvaa toimintaa niin yhteiskunnassa kuin sen jäsenenä. Hän mainitsee Unescon korostavan lukutaitomääritelmässään lukutaidon olevan jatkuvasti kehittyvä prosessi, mutta myös mahdollistavan henkilön asettamaan sekä saavuttamaan tavoitteita ja käyttämään kokonaan mahdollisuuksiaan. Frankel ym. (2016) lisäävät, että myös kuunteleminen ja toiminta ovat osa sosiaalisten käytäntöjen yhteyttä. Heidän mukaansa mainitut asiat ovat niin historiallisesti, kulttuurisesti kuin sosiaalisesti vakiintuneita.

Frankel ym. (2016) mainitsevat kulttuurisen lukemisen teorian, jossa merkitykset muodostuvat tilassa, jossa lukija ja teksti yhdessä vuorovaikutuksessa toisiinsa rakentavat merkityksen. He toteavat lukemisen olevan kytköksissä osallistumiseen kulttuurisiin käytänteisiin, sillä lukijan tulkinta sekä sen ymmärtäminen muotoutuvat niin sosiaalisten kuin kulttuuristen kokemusten ja suhteiden välityksellä. Talja (2025) lisää lukutaitoon sisältyvän myös digitaalisten tietoresurssien soveltamisen taidon, jolloin huomataan lukutaidon olevan nippu erilaisia kykyjä. Frankel ym. (2016) puolestaan lisäävät lukutaidon olevan moninaista, tietoista ja kieleen sidottua, sillä se on kiinteästi yhteydessä sosiaalisten ja kulttuuristen käytäntöjen ohella järjestelmällisiin ja poliittisiin käytänteisiin, joissa sekä joiden välityksellä henkilöt lukevat, puhuvat, kuuntelevat ja kirjoittavat.

Myös Kauppinen (2010) esittelee lukemisen sosiaalisena käytänteenä ja sanoo arjessa tarvittavan, tarkoituksenmukaisen lukutaidon sosiaalisuudella tarkoitettavan lukijan kykyä suorittaa suunnitelmallisesti tilanteessa sekä ympäristössä, johon lukutehtävä

asettuu. Hänen mukaansa, kun lukemista tarkastellaan sosiokulttuurisesta näkökulmasta, lukemisen tutkistelu kohdistuu henkilöstä ryhmään. Hän täsmentää, että sillä tarkoitetaan lukemisen olevan tapa ryhmiin ja yhteisöihin sosiaalistumiseksi, mutta yhtäläillä niissä hallitseviin tekstikäytäntöihin. Myös Laineen (2018) mukaan henkilö, joka lukee, kuuluu aina sosiaaliseen ryhmään, joka puolestaan sanelee lukijalle käytännöt ja rajat, mutta henkilö ei aina itse huomaa olemassa olevaa yhteisöä, vaikka silti toimii osana sitä. Hän kertoo kaksi tapaa, joilla lukeminen on sosiaalista. Lukijat, jotka ovat toisistaan tietämättömiä, muodostavat yhteisön, mutta voi olla myös tietoisesti koottu yhteisö, kuten lukupiiri.

3 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää sekä luokanopettajien että lukukoiraohjaajien kokemuksia koiran käytöstä. Vastauksia haettiin siihen, millaisena luokanopettajat ja lukukoiraohjaajat näkevät koira-avusteisen toiminnan ja miten he olivat toimintaa toteuttaneet. Tavoitteena oli myös saada vastauksia siihen, miten pedagogiikka ilmenee lukukoiran käytössä. Opetushallitus (2025) on luonut yhdessä eri tahojen kanssa ohjeistuksen kouluille koira-avusteisesta toiminnasta, jossa määritellään mitä kaikkea tulisi ottaa huomioon toimintaa suunniteltaessa. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään myös, olivatko tutkimukseen osallistuneet huomioineet tätä ohjeistusta ja jos olivat, niin miten.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa luokanopettajien asennoitumisesta koira-avusteiseen toimintaan ja heidän valmiuksistaan sekä halustaan toteuttaa toimintaa. Lisäksi tutkimus haluaa saada selville lukukoiraohjaajien kokemuksia, jotta molempien osapuolien vastauksia voidaan vertailla. Tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat seuraavat kysymykset:

1. Millaisia näkemyksiä tai kokemuksia luokanopettajilla ja lukukoiraohjaajilla on koiran käytöstä?
2. Miten pedagogiikka näkyy lukukoirainterventioissa?
3. Mitä hyötyjä ja haasteita koiran käytöstä on koettu olevan?

4 Tutkimusaineisto ja menetelmä

4.1 Osallistujat

Tähän tutkimukseen osallistuneet olivat luokanopettajia ja lukukoiraohjaajia, joista molempia saatiin rekrytoitua kaksi kappaletta. Tutkimukseen osallistuvien minimimäärä oli kolme osallistujaa, mutta osallistujia onnistuttiin saamaan yksi enemmän. Tutkimukseen osallistuneista kolme rekrytoitiin henkilökohtaisesti kysymällä ja neljäs yhden haastateltavan pyytämänä, jolloin puhutaan niin sanotusta lumipallo-otannasta. Parkerin ja Scottin (2019) mukaan lumipallo-otannalla tarkoitetaan sitä, että jo mukaan suostuneilta osallistujilta kysytään, voivatko he suositella muita mahdollisesti osallistumaan kiinnostuneita kontakteja. He myös kertovat, että kyseiset kontaktit puolestaan suosittelevat yhä uusia osallistujia, jolloin osallistujien määrä lähtee kasvamaan. Lisäksi he toteavat lumipallo-otannan olevan yhä suositumpi tapa rekrytoida osallistujia etenkin, kun tavoitellaan vaikeammin saavutettavaa joukkoa.

Tähän tutkimukseen osallistuneet opettajat olivat koulutukseltaan luokanopettajia, kun puolestaan lukukoiraohjaajat olivat kouluttautuneet sellaisiin ammatteihin, kuin merkonomi ja parturi-kampaaja. Lukukoiraohjaajana toimiminen on vapaaehtoista toimintaa, jolloin sitä tekevien ammatti ei vaikuta toiminnan toteuttamiseen. Luokanopettajista kumpikaan ei ollut käynyt koulutusta, mikä antaisi valmiudet koiran käyttöön heidän työssään. Lukukoiraohjaajista molemmat olivat käyneet Suomen Kennelliiton järjestämän koulutuksen, sillä ilman sitä ei voi vapaaehtoista lukukoiratoimintaa toteuttaa. Anonymiteetin säilyttämiseksi tutkimukseen osallistuneista puhutaan tulososiossa seuraavanlaisesti, LO1, LO2, LKO1 ja LKO2, joista LO1 sekä LO2 tarkoittavat luokanopettajia ja LKO1 sekä LKO2 puolestaan lukukoiraohjaajia.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Tämä tutkimus oli empiirinen tutkimus, jossa maailmaa tarkastellaan tutkimusaineiston kautta. Empiirinen tutkimus perustuu siihen, että tutkijat tarkastelevat ja analysoivat

erilaisia aineistoja (Tietoarkisto, 2025a.) Empiirisen tutkimuksen lisäksi kyseessä oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, joten tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla tutkimukseen mukaan suostuneita henkilöitä. Tutkimuksen ollessa kyseessä puhumme tutkimushaastattelusta, jolla on selkeä tavoite ja minkä keinoin tavoitellaan luotettavia, mutta myös asianmukaisia tietoja. (Hirsjärvi ym., 2014.) Haastattelu toteutettiin puolistrukturoituna, mikä tarkoittaa sitä, että haastattelun kysymykset olivat valmiiksi mietittyjä ja esitettiin samassa muodossa. Tapa vastasta kysymyksiin on kuitenkin puolistrukturoidussa haastattelussa vapaa (Tietoarkisto, 2025a.) Tämän tutkimuksen haastattelun runkona hyödynnettiin Mäkelän (2021) pro gradu -tutkielmassa käytettyä runkoa. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina rauhallisessa paikassa, missä ei tullut keskeytyksiä ja lisäksi ne nauhoitettiin. Myöhemmin nauhoitetut haastattelut litteroitiin.

4.3 Aineiston analyysi

Nauhoitetut haastattelut litteroitiin, mikä tarkoittaa aineiston muuttamista tekstiksi. Tutkimuskysymys ja analyysitapa määrittävät litteroinnin tarkkuustasoa, mikä tarkoittaa sitä mihin litteroinnissa kiinnitetään huomiota. Esimerkiksi puheen pääsisällöt näkyviin purkavassa yleislitteraatiossa, ei litteroida huokauksia tai äänenpainoja. Tässä tutkimuksessa käytettiin sisällönanalyysia eli tarkasteltiin haastattelun sisältöjä, jolloin voitiin jättää merkitsemättä muun muassa tauot ja äänensävyt. Analysointitapa ja tutkimuskysymys myös osoittavat litteroidaanko aineisto kokonaan vai valikoidusti (Ruusu vuori & Nikander, 2017.) Tässä tutkimuksessa aineisto litteroitiin kokonaan. Litteroinnin jälkeen aloitettiin aineiston teemoittelu, jossa kerätystä aineistosta määritettiin aiheet eli teemat, jotka ovat tutkimusongelman näkökannalta merkittäviä. Laadullisen tutkimuksen analyysimetodeista teemoittelu on yksi tapa ja tämä on myös yksi muoto sisällönanalyysista (Tietoarkisto, 2025b.)

Nauhoitetussa aineistossa on valtava määrä tietoa, joten litterointi on analyysin näkökannalta olennainen vaihe. Litteroitaessa perehdytään aineistoon, mutta samanaikaisesti otetaan välimatkaa haastattelutilanteeseen. Aineistoa tullaan tarkastelemaan useaan kertaan muutettaessa sitä tekstiksi, mutta pitää ottaa

huomioon, että se on yksi tulkinta havainnoista. Tutkija muotoilee aineistoa ja valitsee siitä otoksia työstäessään aineistoa analysoitavaan muotoon. Aineiston anonyymius on tärkeä osa tutkimusta ja litteroidessa kaikki sellaiset tiedot muutetaan, joista haastateltavien henkilöllisyys olisi mahdollista tunnistaa. Anonymisoinnilla varmistetaan, ettei kyseessä ole henkilörekisteri ja siten taataan mahdollisuus käyttää aineistoa uudelleen myöhemmässä vaiheessa (Ruusuvuori & Nikander, 2017.)

Teemoittelua tehdessä ja peilattaessa aineistoa tutkimuskysymyksiin muodostui kolme pääluokkaa (katso taulukko 1), jotka ovat kokemuksia ja näkemyksiä, pedagogiikka sekä hyödyt ja haasteet. Jokaiselle tutkimuskysymykselle valittiin oma väri, jolla aineistoon merkittiin tähän kysymykseen vastaavat kohdat. Pääluokka kokemuksia ja näkemyksiä syntyi tutkimuskysymyksen, millaisia näkemyksiä tai kokemuksia luokanopettajilla ja lukukoiraohjaajilla on koiran käytöstä pohjalta. Tähän pääluokkaan muodostui neljä alaluokkaa, jotka saivat vielä omat alaluokkansa. Pääluokan alaluokiksi muodostuivat koiran käyttö, koulutus, oma rooli ja yhteistyö. Koiran käytölle muotoutui alaluokat käyttänyt tai ei ja hyödyllisyys, kun koulutus sai alaluokat käyttänyt tai ei, hyödyllisyys ja säännöt. Omaan rooliin nousi alaluokiksi tietoisuuden lisääjä, mahdollistaja, turvallisuuden varmistaja ja valmistelija. Yhteistyön alle puolestaan syntyi alaluokat koulun sisäinen, perheet sekä kirjastot, koulut, järjestöt.

Pääluokka pedagogiikka muodostui peilaten tutkimuskysymykseen, miten pedagogiikka näkyy lukukoira-interventioissa. Kyseisen pääluokan alapuolelle muodostui neljä alaluokkaa, joita ovat suunnittelu, toteutus, tavoite ja turvallisuus. Näistä suunnittelulle muotoutui vielä kolme omaa alaluokkaa, joita ovat valinta, keskustelu ja ajankäyttö. Hyödyt ja haasteet pääluokka puolestaan vastaa kysymykseen, mitä hyötyjä ja haasteita koiran käytöstä on koettu olevan. Alaluokkia tälle muodostui yksitoista, joista hyötyjä oli seitsemän ja haasteita viisi. Hyötyjen alaluokat olivat tunnepuoli, rauhoittava vaikutus, lukusujuvuus, työskentelytaidot, itseluottamus, motivaatio ja luokkailmapiiiri. Haasteiden alaluokiksi muodostui ennakkoluulot ja pelot, ennakoimattomuus, huono suunnittelu, allergiat sekä asenteet. Näistä lukusujuvuus, tunnepuoli ja ennakoimattomuus saivat vielä omat alaluokkansa. Lukusujuvuuden alaluokiksi nousivat vahvistaminen sekä helpottaminen, kun tunnepuolen alaluokiksi muotoutui

empatiakyky, ilo, jännitys ja pelot. Ennakoimattomuuden alaluokiksi puolestaan nousi koiran reagointi ja mahdolliset häiriöt.

Taulukko 1

Pääluokka	Alaluokka	Alaluokan alaluokka
Kokemuksia ja näkemyksiä	Koiran käyttö	Käytännöt tai ei
		Hyödyllisyys
	Koulutus	Käynyt tai ei
		Hyödyllisyys
		Säännöt
	Oma rooli	Tietoisuuden lisääjä
		Mahdollistaja
		Turvallisuuden varmistaja
		Valmistelija
	Yhteistyö	Koulun sisäinen
Kirjastot, koulut, järjestöt		
Perheet		
Pedagogiikka	Suunnittelu	Ajankäyttö
		Keskustelu
		Valinta
	Toteutus	
	Tavoite	
	Turvallisuus	
Hyödyt ja haasteet	Tunnepuoli	Empatiakyky
		Ilo
		Jännitys
		Pelot
	Rauhoittava vaikutus	
	Lukusujuvuus	Vahvistaminen
		Helpottaminen
	Työskentelytaidot	
	Itseluottamus	
	Motivaatio	
	Luokkailmapiiri	
	Ennakkoluulot ja pelot	
	Ennakoimattomuus	Koiran reagointi
		Mahdolliset häiriötekijät
Huono suunnittelu		
Allergiat		
Asenteet		

4.4 Tutkimusetiikka

Etiikka tarkastelee oikean, väärän, hyvän ja pahan, mutta myös moraalisen toiminnan käsittämistä ja liittyy vahvasti tutkimustyöhön. Tutkijan tulee julkaista tietoa, mikä on kestävä, mutta myös kohdella tutkimukseen osallistuvia henkilöitä kunniallisesti ja tutkimuksessa onkin toimintatapoja, jotka ohjaavat tutkijaa edellä mainittuihin seikkoihin. Tutkimusetiikka kuuluu hyvään tieteelliseen käytäntöön ja eettiset kysymykset ohjaavat tutkimuksen kaikkia vaiheita (Tietoarkisto, 2025c.)

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on määritellyt ihmistieteisiin eettiset periaatteet, jotka tulee tutkimusta tehdessä huomioida erityisen tarkasti. Tutkijan tulee kunnioittaa tutkittavan itsemääräämisoikeutta, välttää vahingoittamista tutkittavaa ja huomioida yksityisyys sekä tietosuojaa. Nämä seikat ovat eettisten periaatteiden kolme kokonaisuutta (Ranta & Kuula-Luumi, 2017.)

Itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen käsittää tutkimukseen osallistuvien värväämisen ja heidän osallistumisensa vapaaehtoisuuden. Vapaaehtoisuudella tarkoitetaan sitä, että osallistuja päättää itse osallistuuko tutkimukseen vai ei, mutta osallistumisen tai osallistumattomuuden lisäksi osallistuja saa päättää vastaako kaikkiin kysymyksiin vai jättääkö vastamaatta joihinkin kysymyksiin. Yksityisyyden ja tietosuojan periaate opastavat tutkijaa tunnistetietojen käsittelyssä, joita haastattelu sisältää ja myös siinä, miten tutkimusjulkaisussa haastateltavat tuodaan esille. Eettiset periaatteet tuovat esille myös sen, että vastuullisesti jatkotutkimuksia varten arkistoidut aineistot minimoivat uuden datan keräämisen tarvetta. Kun minimoidaan uuden datan keräämisen tarve, lievennetään tutkimuspainetta, mikä kohdistuu vähäisempiin väestöryhmiin (Ranta & Kuula-Lammi, 2017.)

Etiikasta huolehtiessa on otettava huomioon haastateltavien tiedottaminen, jossa tutkimukseen osallistuville kuvaillaan tutkimusta ja tutkimuksessa tehtävän haastattelun sisältöä. Tiedottaessa asiat on esitettävä täsmällisesti ja selkeästi, sillä tiedotuksesta saadun informaation pohjalta haastateltava päättää osallistumisestaan tutkimukseen (Ranta & Kuula-Lammi, 2017.) Tutkittavaa informoitaessa on aina kerrottava tutkimuksen tekijä, miten tutkimuksessa käsitellään henkilötietoja ja mitä

tutkimukseen osallistuminen käsittää käytännössä. Tutkimukseen osallistuvan on tiedettävä oikeudestaan keskeyttää osallistuminen tilapäisesti ilman, että siitä koituu minkäänlaisia negatiivisia vaikutuksia ja osallistumissuostumuksen peruuttamisen mahdollisuudesta (Tietoarkisto, 2025d.)

Tässä tutkimuksessa haastateltaville kerrottiin rekrytointivaiheessa heidän oikeuksistaan muun muassa olla vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta myös siitä mihin tutkimukseen he ovat osallistumassa ja mitä se pitää sisällään. Lisäksi heille kerrottiin, miten tietoja tullaan käsittelemään ja säilyttämään. Haastattelupäivää sopiessa haastateltaville toimitettiin tietosuojaseloste ja suostumuslomake, joissa kerrottiin kirjallisesti samoja asioita kuin jo suullisesti oli kerrottu, kuten tietojen käsittelystä, tutkimuksen kestosta ja millaiseen tutkimukseen ovat osallistumassa. Tutkimukseen osallistuvien anonymiteetista sekä tunnistamattomuudesta huolehdittiin siten, että raportista ei ole pääteltävissä kenestä on kyse. Lisäksi tutkimukseen osallistuneita kohdeltiin kunnioittavasti, mikä kuuluu tutkimuseettisen neuvottelukunnan määrittelemiin eettisiin periaatteisiin. Tässä tutkimuksessa käytetyt menetelmät on avattu edellä niin tarkasti kuin mahdollista, mikä tuo tutkimukseen läpinäkyvyyttä, luotettavuutta ja varmistaa, että eettinen puoli on huomioitu.

5 Tutkimustulokset

5.1 Kokemuksia ja näkemyksiä

LO1 kertoi käyttäneensä opiskeluihin liittyvän harjoittelun aikana koira ja sen jälkeen työelämässä koulunkäynninohjaajan koiria:

Silloin harjoittelussa mä käytin omaa koira, mutta koska valitettavasti kummatkin koirani ovat ennen aikaisesti menehtyneitä, niin tällä hetkellä mulla on mun ohjaajan kaksi portugalil vesikoira.

LO2 puolestaan esitti, ettei ole käyttänyt omaa koira, mutta on ollut mukana koirainterventioissa esimerkiksi kollegan kautta:

Mä en käytä toiminnassa tai mulla ei ole itselläni lukukoiratoimintaa. Ja sitten mulla on ollut pari kollegaa, jotka on omia koiriaan myöskin tuonut kouluun.

Halukkuus käyttää omaa tai toisen koira osoittaisi, että koiran hyödyntäminen kasvatus- ja opetustyössä herättää kiinnostusta. Koska lukukoiraohjaajat käyttävät lukukoiratoiminnassa omia koiriaan, vahvistaa se näkemystä kiinnostuksesta koiran hyödyntämiseen. Tämä osoittaa myös sen, että koiran käyttö nähdään hyödyllisenä.

LKO1 kertoi käyneensä Suomen Kennelliiton järjestämän lukukoiraohjaaja-koulutuksen, minkä jokaisen lukukoiraohjaajaksi haluavan tulee suorittaa:

No, me ollaan käyty se Kennelliiton siihen on sellainen kurssi, lukukoirakurssi ja siinä nyt ei sinänsä ole kuin se testi. Se on sellainen, eikä se oikein ole koekaan, se on vaan sellainen, todetaan soveltuvuus siihen lukukoiratoimintaan.

Näin ollen aineistosta ilmeni, että vain lukukoiraohjaajat olivat käyneet koiran käyttöön liittyvän koulutuksen, sillä ilman koulutusta he eivät voisi lukukoiratoimintaa toteuttaa.

LO1 uskoi toimintaan kouluttautumisesta olevan hyötyä:

Ja mä uskon, että siitä on hyötyä niin, koska mä tiedän nyt lukemisen perusteella jonkun verran, mutta se ei kuitenkaan vastaa sitä, että siinä olis ihan sertifikaatti. Niin silloin siitä tulee virallisempaa ja jotenkin vielä tarkoituksen mukaisempaa, kun sen koulutuksen on käynyt.

Myös LO2 arvioi kouluttautumisen tuovan tarpeellisia eväitä koiran hyödyntämiseksi:

No varmaankin ehkä antaa sellaiset edellytykset huomioida laajemmin niitä asioita, mitä siinä täytyy tavallaan ottaa huomioon sekä koiran kannalta että lapsiryhmän kannalta, että sen koko toiminnan kannalta.

LKO2 puolestaan kertoi saaneensa ihan riittävät taidot koulutuksesta, sillä hänellä oli jo aiempaa kokemusta koiran käytöstä epävirallisesti:

Ihan riittävät. Että mulla itsellä tosiaan oli taustaa, että olin epävirallisesti jo käyttänyt, aikaisemminkin koulumaailmassa jo koiraa.

LO1 ja LO2 vastaukset osoittavat, että lukukoiratoimintaa varten kouluttautuminen nähdään hyödyllisenä. LKO2 mukaan koulutuksesta saa eväitä toimintaan, mutta suhtautuminen oli kriittisempää, koska hän oli käyttänyt koiria toiminnassa epävirallisesti jo ennen koulutuksen käymistä. Vastaukset osoittavat myös sen, että koulutuksen uskottiin antavan eväitä interventioiden suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä tekevän toiminnasta virallisempää.

LO1 mukaan lukukoiratoiminta ei ehkä ole ollut täysin tuttu suuremmalle yleisölle, mutta tieto on lisääntynyt ja sitä tuodaan enemmän esille:

Uskoisin, että lukukoiratoiminta ei ole ollut kaikille ehkä tuttu tai ei olla ymmärretty. Nykyään tietoa on enemmän saatavilla. Sitä tuodaan enemmän esille. Ja sitten oon tuonut sitä myös työyhteisössä esille.

LKO2 esitti konkreettisesti toimineensa tietoisuuden lisääjänä kerätessään lukukoiratoimintaan lisää ohjaajia:

Ja sitten mä rupesin kerään siihen porukkaa niinku rinnalle.

Luokanopettajan kuvaus osuu rooliin tietoisuuden lisääjä, millä tarkoitetaan omaa esimerkkiä ja lukukoiratoiminnan esille tuomista kertomalla toiminnasta, jolloin voidaan lisätä muiden tietoisuutta. Myös lukukoiraohjaajan konkreettinen esimerkki osoittaa, että tietoisuus kasvaa vain sitä levittämällä. Voidaankin todeta, että tuomalla asiaa itse esille on mahdollista saada aikaiseksi lumivyöryn tapainen efekti, jolla informaatio leviää laajemmalle alalle. LO2 ajatteli, että toimintaa tarjottaisiin jokaiselle halukkaalle tai resurssien mukaan erityisesti niille, jotka siitä voisivat eniten hyötyä:

No varmaankin lähtökohtaisesti niin, että kaikilla ketkä haluaa osallistua, niin on mahdollisuus osallistua, mutta sitten no riippuu varmaan niistä resursseista myöskin.

Tästä voimme tulkita lukukoiratoimintaa toteuttavien haluavan, että toiminta kohdistuu mahdollisimman monelle eikä vain rajatulle joukolle. Mahdollistajan roolin kuvailtiin myös olevan usein lukutilanteiden luomista, ja lukutilanteet katsottiin olevan positiivisia.

LO1 kertoo, että oppilaille opetetaan lukemaan koirien eleitä, mutta myös sanoitetaan tilanteita:

Oppilaille on opetettu myös lukemaan koirien elekieltä. Ja me huomautetaan ja sanotaan siitä. Mutta myös lapselle ohjata sitä lasta toimimaan sen koiran kanssa niin, että se tilanne pysyy kaikille otollisena ja mahdollisimman hyvänä ja positiivisena.

LO2 toi esille, että molempia osapuolia tulee valmistella tilannetta varten:

Eli tavallaan se, että kumpikin osapuoli on valmisteltu sitä varten. Ja ehkä sitä lähestytään sillä tavalla erittäin vaiheistetusti ja että siinä on ehkä se turvallinen joku ihminen siinä rinnalla kertomassa mitä tehdään.

Tämä osoittaisi sen, että valmistelijan roolissa huolehditaan niin koiran kuin oppilaiden valmiudesta interventioon. Koiran valmiudesta varmistetaan sen vireystilan olevan sopiva ja ettei taustalla ole liikaa kuormitusta. Oppilaiden valmistelusta ilmenee, että heille olisi hyvä kertoa etukäteen intervention sisällöstä ja etenemisestä. LKO1 kertoo säännöistä löytyvän kohdan, jossa mainitaan, ettei koirilla saa pitää pantoja, mihin sormien on mahdollista jäädä väliin:

Meillä on ihan säännöissä, että ei saa olla semmosia pantoja esimerkiksi mihin jää vaikka pienen sormet väliin.

LKO2 puolestaan tuo esille, että koira on tarkkailtava koko toiminnan ajan:

Koko ajan pitää kuitenkin sillä lailla tarkkailla sitä koira ja pitää siitä hinnasta kiinni sitä koira.

LO1 mukaan interventioissa tulee huomioida tilan turvallisuus:

Oma rooli on lähinnä valvoa sen koiran turvallisuus ja mahdollistaa mahdollisimman turvallinen tila sille koiralle.

Tämä osoittaisi, että turvallisuuden varmistajana pidetään huolta molempien osapuolten turvallisesta olosta. Tällä tarkoitettiin, että sekä fyysinen että psyykinen turvallisuus tulee huomioitua.

LO2 mukaan yhteistyötä tulisi olla niin toimintaa toteuttavien osalta, mutta myös koulun sisäisesti:

Varmasti kyllä, että sekä sillä laajemmassa mittakaavassa että henkilöt, jotka tuntee ja kehittää lukukoiratoimintaa tai eläinavusteista toimintaa, niin siitä on varmasti hyötyä. Mutta sitten tietysti koulun sisällä täytyy olla semmonen sujuva yhteistyö siitä. Että se on ensinnäkin koulussa semmonen asia, mikä otetaan vastaan ja on johdolle ok ja näin. Mutta sit just se, että on vaikka tarvittais kollega, joka voi auttaa jos on jotakin.

LKO2 tuo esille yhteistyön kirjastojen kanssa:

Joo. Eli kirjaston kanssa justiinsa on yhteistyötä ja niin on koettu se hyväksi justiinsa. Ja aina infotaan toisiamme ja justiinsa, että jos on niitä jotain tapahtumiakin, että tultais niihinkin sitten aina lukukoiran kanssa.

Tämän mukaan kaikenlainen yhteistyö nähtiin toiminnassa tärkeänä ja hyödyllisenä, kuten koulun sisällä tapahtuva yhteistyö. Koulun sisäisessä yhteistyössä sujuvuus koettiin merkitykselliseksi. Positiivinen vastaanotto kollegoiden osalta ja johtoportaan hyväksyntä, nähtiin kuuluvan sujuvaan yhteistyöhön. Tulokset osoittavat, että kollegoiden välistä yhteistyötä arvostetaan ja se voi esimerkiksi olla sitä, että koiraa käyttävä ja koiraton toimivat yhdessä mahdollistaen toiminnan kahden luokan oppilaille. Lukukoirajohtajien yhteistyötahona näyttäytyi pääasiassa kaupungin kirjastot, mutta myös tapahtumien luomat tilaisuudet hyödynnettiin.

LO2 mainitsee, että myös perheet tulee huomioida yhteistyötahona:

No perheiden kanssa yhteistyö tietysti täytyy huomioida myöskin ja näin, että miten seillä ajatellaan asiasta ja mitä on kaikkien tiedossa.

Yhteistyö kuvataan laajaksi käsitteeksi, johon myös perheet lasketaan mukaan.

Perheiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä nähtiin, että on tärkeä tietää mitä perheissä ajatellaan toiminnasta. Tiedottaminen nähtiin myös osaksi yhteistyötä.

5.2 Pedagogiikka

LKO1 toteaa suunnittelusta, ettei varsinaista suunnittelua ole ja paikanpäälle mennään sovittuna ajankohtana:

En mä niitä oikeastaan sen paremmin suunnittele. Se on se, että me mennään. Ja eihän sitä koskaan tiedä, että onko siellä ketään. Että, kun koiran kanssa mennään, mä laitan sille huivin kaulaan.

LKO2 puolestaan mainitsee, että pientä suunnittelua tapahtuu silloin, kun kyseessä on uusi paikka:

No jos on uusi paikka, mihin mennään, missä ei oo ennen käyty, niin silloin täytyy etukäteen käydä aina katsomassa se paikka. Ja suunnitella sitten justiin tarkemmin. Mutta sit ku on tuttu paikka, niin sitten se ei enää, se menee rutiiniajoon.

LO1 toteaa suunnittelun tapahtuvan eniten siinä hetkessä, kun interventiohetki on tarkoitus aloittaa:

Suunnittelu tapahtuu hyvin pääpiirteisesti. Kaikki riippuu aina koirista. Kaikki riippuu lapsista. Ja se suunnittelu tapahtuu oikeastaan siinä hetkessä, kun katsotaan niitä koiria ja lasten menoa.

Tuloksista voidaan todeta, että suunnittelua tapahtuu vaihtelevasti. Lukukoiraohjaajien kohdalla varsinaista suunnittelua ei ollut, mikä on mahdollisesti johdettavissa toiminnan vapaaehtoisuudesta. Vaikka lukukoiraohjaajat eivät varsinaisesti suunnittele toimintaa, oli heillä tietyt säännöt, jotka ohjaavat toimintaa.

LO2 mukaan suunnittelussa on huomioitava monia seikkoja:

No siinä täytyy tietysti miettiä niinku sen koiran kannalta, että miten liikutaan koululla ja takaisin ja kuinka pitkään ollaan koululla ja missä koira on silloin kun se ei ole töissä. Eli kaikki tämmöset niinku käytännön liikkumiset ja kulkemiset ja tauot ja muut.

Tämä osoittaa, että suunnittelussa ei tuijoteta vain pelkästään interventioon, vaan myös seikkoihin ennen ja jälkeen intervention. Kyseisen luokanopettajan vastauksessa tulee esille, esimerkiksi koirien tauot ja kulkeminen paikasta toiseen, mitkä on hyvä huomioida jo suunnitteluvaiheessa.

LO1 kertoo oppilaiden valikoituvan toimintahetkiin päiväkohtaisen tilanteen mukaan:

Oppilaat valikoituvat sen perusteella, mikä on heidän jaksamisensa, kenellä on suurin tarve sen lukemisen treenaamiselle. Ja sitten välillä niin, että kun halukkuus on kaikilla, niin sitten mennään viittaamisen perusteella.

Lukukoiraintervention toteuttamiseksi tehdään siis erilaisia valintoja, kuten se miten oppilaat valitaan toimintahetkiin. Valintaan vaikuttavat sekä oppilaiden tarpeet, mutta myös päiväkohtaiset tilanteet. Päiväkohtaisista tilanteista voidaan todeta niiden olevan esimerkiksi oppilaiden innokkuus, mutta myös heidän vireystilansa. LO2 toteaa, että lapsella tulee olla mahdollisuus päättää, osallistuuko toimintaan vai ei ja ajallisesti toiminta on lyhytkestoista:

No mä ajattelen, että se täytyy lähteä se halu siitä lapsesta itsestään tai että hän haluaa lukea koiralle, koska mä en näe ehkä semmoisessa patistamisessa mitään etuja. Mutta sitten, no riippuu varmaan niistä resursseista myöskin, että minkä verran sitä ehtii tehdä.

Tämä osoittaa, että keskustelua pidetään tärkeänä osana suunnittelussa, sillä silloin oppilaat saavat mahdollisuuden vaikuttaa niin toimintaan kuin siihen pääsemiseen. Toiminnan suunnitteluun tällä oli vaikutusta esimerkiksi tilanteissa, joissa oppilas kertoi jännittävänsä tai pelkäävänsä koiraan tai sen läsnäoloa luokassa. Myös resurssitekijät vaikuttivat suunnitteluun, kuten ajankäyttöön.

LO1 kertoo toteutuksessa huomioitavan etenkin tilanteiden sanallistamisen:

Lapsille on kerrottu turvataidot ja tukitaidot koirien kanssa. Eli me huomioidaan ne lapset sillä sanallistamisella ja kerrotaan ja selostetaan, mitä se koira tekee.

LO2 puolestaan näkee ennakoinnin ja totuttelun tärkeäksi:

No mä ajattelen, että se ennakointi siinä nyt olisi varmaan se paras, että tavallaan jos on uusi koira luokassa, niin ekalla kertaa ei vielä luettais sille, vaan se koira olis siellä ihan vaan lyhyen aikaa käymässä.

Tämä osoittaisi, että suunnittelu ohjaa lukukoiratoiminnan toteuttamista. Ennakointi nähtiin tärkeänä, sillä sen avulla voidaan välttää haastavia tilanteita. Ennakoinniksi katsotaan myös lukuinterventioiden selittäminen ennalta, koiran elekielen tarkkailu ja uuteen tilanteeseen vähitellen totuttautuminen. Aikaa ollessa vähän voidaan pitää lyhyempi interventio ja vain tietyille oppilaalle, kun aikaa ollessa enemmän voidaan interventioita jakaa useamman oppilaan kesken.

LKO3 tuo toteutuksesta esille, että koiralla on kaulassaan keltainen huivi ja aikuisen tulee olla tilanteissa mahdollisimman huomaamaton:

Niin laitetaan se huivi päähän. No mun on tarkoitus olla siinä vaan seinätapetti, joka pitää koiran hihnasta kiinni.

Vapaaehtoistoiminnalla tapahtuvassa lukukoirainterventiossa koiralla on päällään keltainen huivi, mikä kertoo sen toimivan lukukoirana. Tutkimuksesta nousi esille, ettei lukukoirainterventiossa oleva aikuinen saa millään tapaa kommentoida lukemista intervention aikana, mutta lisäksi läsnä olevan aikuisen tulee tehdä itsestään mahdollisimman huomaamaton.

LKO1 mukaan lapsi saakin lukea oman tasonsa mukaan ilman kiirettä:

Mutta se, että se koira tai siis lapsi saa siinä koiralle lukea sen oman tasonsa mukaisesti. Ja siinä ei oo mikään kiire. Se saa lukea vaikka yhden lauseen, vaikka siinä menis koko vartti.

Tuloksista ilmenee yksimielisesti, että interventioiden tavoitteena on lukeminen ilman paineita ja arvostelua. Toisin sanoen lapsille luodaan mahdollisuus saada positiivinen lukukokemus, mutta lisäksi tavoitteena on madaltaa kynnystä aloittaa lukeminen sekä ääneen lukemista ja saada lukemisesta rutiini. LO2 tuo positiivisen lukutilanteen oheen näkemyksen siitä, että koira tuo mukanaan yhteisöllisyyttä:

Kyllä aina, kun koira koulussa on ollut, niin se on tuonut paljon iloa mukanaan ja sellaista jotenkin yhteisöllisyyttä myöskin ihan vaan sillä läsnäolollaan.

Myös LKO2 toi esille yhteisöllisyyden, mutta mainitsi erityisesti sosiaalisten taitojen kehittymisen:

No se just tuli tuossa, että ihan yleensä niitä sosiaalisia taitoja.

Näin ollen myös muu kuin lukeminen nähtiin mahdolliseksi toiminnan tavoitteeksi. Tulokset osoittavat, että tavoitteiksi nähtiin myös ryhmäyttäminen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen kehittäminen. Suunnittelussa mainitulla keskustelulla voidaan myös luoda tavoitteita, koska oppilaat pääsevät kertomaan omia toiveitaan.

LO1 mukaan jännittävän lapsen kohdalla tulisi ennakoida ja sanallistaa tilannetta luodakseen molemmille osapuolille turvallinen tilanne:

Ja jos joku lapsi jännittää jotain koiraa, niin ennakoi jo, että jos vaikka lapsi makaa lattialla ja tiedät, että koira on menossa sinne. Niin voit vaikka sanoittaa sen lapselle, että nyt koira on tulossa sun tykö.

Tämä näyttäisi, että pedagogisesta näkökulmasta turvallisuuden huomiointia pidetään tärkeänä lukukoiratoiminnassa. Lukukoiratoimintaa toteuttavan on osattava lukea sekä koiria että oppilaita. Tärkeänä taitona pidetään niin oppilaiden kuin koirien lukutaitoa. sillä joitain oppilaita voi jännittää, ja siksi on tärkeää selittää heille, miten koiran kanssa tulee toimia ja mitä koira tekee. Myös ennakoimalla tilanteita, huolehditaan toiminnan olevan turvallista. Turvallisuusnäkökulmasta huomioitiin myös koiran hyvinvointi, mikä vaikuttaa interventioiden eli toiminnan toteuttamiseen.

5.3 Hyödyt ja haasteet

LO2 mukaan koiran läsnäololla on vaikutusta niin empatiaan kuin luokan ilmapiiriinkin:

Se kasvattaa sellaista empatiakykyä, että voi vaikuttaa siihen sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja luokan ilmapiiriin.

Myös LO1 tuo esille tunnepuolen ja nostaa esille erityisesti lapset, joilla voi olla haasteita itsesäätelyssä:

Tutkitusti koira helpottaa, on hyvä tunnemittari lapsille. Varsinkin erityislasten kohdalla mikä tahansa eläin, mutta tässä tapauksessa koira, niin konkretisoi lapselle, että jos on vaikka itsesäätelyn haasteita ja sellaisia. Jolloin se, että lapsi ei halua satuttaa sitä eläintä, sen takia meidän luokassa on yleensä tosi paljon hiljaisempaa silloin.

Tunnepuoli nostettiin esille useampaan otteeseen. Tuloksista selvisi, että empatiakyvyn nähdään kehittyvän, kun voidaan hyödyntää koiran läsnäoloa. Oppilaan voi olla helpompi kokea empatiaa, kun vastapuolena on koira. Näin ollen, mitä enemmän oppilas saa mahdollisuuksia toimia koiran kanssa, hänen empatiakykynsä kehittyi. Etenkin erityislasten kohdalla, joilla voi olla tunnesäätelyn haasteita, positiiviset vaikutukset tunnepuoleen korostuivat. Maininnan mukaan tunnesäätelyhaasteista kärsivät lapset pystyvät säätelämään toimintaansa koiran läsnä ollessa ja tämä näkyy esimerkiksi siten, että luokassa silloin rauhallisempaa ja hiljaisempaa kuin ilman koira.

LO2 näkee koirasta olevan paljon iloa:

Kyllä mä ajattelen, että siitä olisi paljon iloa.

LO1 puolestaan toi esille jännityksen lieventämisen koiran avulla:

Ja mahdollistaessa, että me saadaan poistettua se jännitys sen koiran avulla siitä lukemisesta. Tää oppilas sanoin, että koiralle on helpompi lukea juurikin sen takia, että se ei arvostele tai sitä ei tarvii jännittää.

Tämän mukaan koiran nähdään tuovan oppilaille iloa ja onnea, mutta sen ohella myös yhteisöllisyyden tunnetta. Jo koiran läsnäolo voi vaikuttaa iloon, onnellisuuteen ja yhteisöllisyyteen ilman, että toiminnalla on sen suurempaa tavoitetta.

Lukukoirainterventioiden nähdään lieventävän jännitystä sellaisilla lapsilla ja oppilailla, jotka jännittävät lukemista muiden kuullen tai kokevat olevansa huonoja lukijoita. Koira ei arvostele, jolloin lukemisesta tulee kivaa ja jännittävän lapsen tai oppilaan on helpompi alkaa lukea. LO2 tuo esille myös että, koiran avulla voidaan lapsi saada vapaaehtoisesti lukemaan kirjaa:

Joissa esimerkiksi sellainen oppilas, joka ei pidä lukemisesta, halusi mennä vapaaehtoisesti lukemaan. Ja tietysti luo sellaisen, että jos se lukeminen pelottaa ja jos se ääneen lukeminen pelottaa, niin sitten se voi olla sille koiralle, joka helpottaa.

Tämän mukaan pelkotilat saadaan lieventymään koiran avulla, mutta lisäksi lukemisen kynnystä madallettua. Koiralla nähdään siis olevan positiivinen vaikutus erilaisten pelko- ja jännitystilojen lieventämisessä sekä lukemiseen liittyvien paineiden ja muiden negatiivisten tuntemusten helpottamisessa.

LKO1 mukaan niin koiran läsnäololla kuin sen silittämisellä on rauhoittava vaikutus:

Koska koira lähtökohtaisesti sen ihan se läsnäolo ja sit se, että vie silittää, niin se on ihan tutkittua, että se rauhoittaa ihmistä.

Myös LO1 nostaa koiran rauhoittavan vaikutuksen esille:

Ja ymmärtää sen, että kun itse rauhoittuu kirjan äärelle, niin myös se koira rauhoittuu. Joka voi parhaassa tapauksessa kuvata myös lapselle sitä, että se lukeminen voikin olla itselle sellainen rauhoittava tekijä.

Tuloksista voidaan päätellä, että koiran läsnäololla nähdään yksimielisesti olevan rauhoittava vaikutus. Niin luokanopettajat kuin lukukoiroahjaajat olivat sitä mieltä, että koiran käyttämisellä lukuinterventioissa tai muuten päivän aikana, on rauhoittava

vaikutus. LO2 esittää rauhoittavan vaikutuksen olevan suuri etenkin lapsilla, joilla on haasteita tarkkaavuudessa tai paikoillaan olossa:

Ja sellainen oppilas, jolla ehkä vähän tarkkaavuuden pulmaa ja semmoinen aloillaan oleminen oli haastavaa. Niin sitten siinä hetkessä se oli hyvin rauhallinen ja hyvin keskittynyt ja motivoitunut siihen tekemiseen.

Näin ollen vilkkaille, rauhattomille ja huonosti paikallaan pysyville oppilaille tai lapsille nähdään koiran läsnäololla olevan rauhoittava vaikutus. Esimerkin mukaan mainituista haasteista kärsivät rauhoittuivat, kun koira oli läsnä samassa tilassa tai he pääsivät työskentelemään koiran kanssa. Rauhoittavalla vaikutuksella nähtiin siis olevan positiivinen vaikutus myös paikallaan pysymisen haasteissa. LO2 mukaan myös koko luokan ilmapiiri rauhoittuu:

Mutta se, että kun on koira luokassa, niin miten se vaikuttaa siihen tunnelmaan ja jotenkin sellaiseen läsnäoloon ja osallistumiseen ja muuhun. Monesti se koiran läsnäolo tuo sellaista rauhaa sinne luokkaan ja jotenkin sellaista, että eri tavalla huomioidaan se, että koiralla on hyvä olla.

Tämän mukaan rauhoittuminen ei näy vain yhdessä yksilössä, vaan koko luokassa. Koiran läsnä ollessa luokan äänimaailma rauhoittui ja oppitunneilla oli normaalia hiljaisempaa.

LO2 mukaan lukemista tulee eri tavoin ja tätä kautta vahvistetaan lukemista, mutta myös vahvistetaan positiivista asennetta lukemista kohtaan:

Että tavallaan se, että lukemisessa se, että ylipäänsä sitä lukemista tulee paljon ja monella eri tapaa, niin tää on yks keino vahvistaa sitä lukemista ja ääneen lukemista. Mä ajattelen, että se voisi vaikuttaa silloin positiivisesti siihen asenteeseen. Just sitä kautta, että tarjotaan joku semmonen mielekäs tapa tarttua kirjoihin ja lukemiseen. Kuitenkin tutkitusti mitä enemmän lukee sitä enemmän lukemisesta tykkää.

Myös LOK2 oli sitä mieltä, että lukutaito kehittyy koiralle lukiessa:

No se on siinä aina muassa justiinsa, että se kehittyy siinä se lukutaito sillä sitten, kun istuu lukemaan koiralle, kun se koira ei korjaa virheitä vaikka lukisikin väärin ja muuta.

LO1 mainitsee lukusujuvuuden kehittyvän koiralle lukemisen avulla:

Ja lukusujuvuuden kehitys tietysti sitten samalla.

Näin ollen mitä enemmän pääsee lukemaan koiran kanssa, joka ei arvostele, sitä enemmän lukutaito ja lukusujuvuus vahvistuvat. Lukutaidon vahvistumisen myötä lukeminen helpottuu ja tällä on suora vaikutus lukusujuvuuteen. Tulokset osoittavat myös, että negatiivisia asenteita lukemista kohtaan voidaan muuttaa positiivisemmiksi. Koiran arvostelemattomuuden voidaan katsoa olevan iso tekijä lukutaidolle kuin lukemisen aloittamiselle. Koska koiran läsnäolo madaltaa kynnystä lukea, tarttuu oppilas todennäköisemmin kirjaan useammin ja saa näin ollen harjoitusta, ja täten lukusujuvuus paranee.

LKO1 näkee vapaaehtoisen lukukoiratoiminnan vahvistavan vapaa-ajalla tapahtuvaa lukemista:

No sekin, että se lapsi tarttuisi sen koulun jälkeenkin siihen kirjaan. Ei se ole vain sitä pelkkää koulussa oppimista, vaan se, että se käyttää vapaa-ajallakin vielä sen hetken. Tosi monet käy esimerkiksi tekemässä lukuläksyjä.

Näin ollen voi todeta, että lukukoiraohjaajien tarjoama toiminta edesauttaa vapaa-ajalla tapahtuvaa lukemista lisäämällä lukemisen määrää ja tätä kautta auttavan lukutaidon kehittämisessä. Lukusujuvuuteen vaikuttaa sekin, että koiran kanssa saa lukea oman tasonsa mukaisesti ilman kiirettä.

LKO1 mukaan koira auttaa lasta keskittymään ja rohkaistumaan:

Mun mielestä se oppii siinä keskittyyn. Ja se, että se oppii sitä rohkeutta siihen lukemiseen. Rohkeutta siihen oman tasoiseen lukemiseen.

Tulosten mukaan lasten keskittyminen paranee koiran kanssa. Keskittyminen on osa työskentelytaitoja, joten myös työskentelytaidot paranevat. Etenkin vilkkaampien ja rauhattomien oppilaiden kohdalla koiran käyttäminen oppitunneilla auttaa heitä keskittymään oppituntiin. Keskittymisen helpottumisen myötä muun muassa ohjeiden kuunteleminen on sujuvampaa. LKO2 nostaa esille sosiaaliset taidot:

Ja sitten kaikki sosiaaliset ja kaikki muut siinä niinku kehitty samalla.

Näin ollen voidaan huomata, että positiivisia vaikutuksia kohdistuu myös sosiaalisiin taitoihin kuten vuorovaikutustaidot. Koiran avulla oppilaat oppivat työskentelemään muiden oppilaiden kanssa, mutta lisäksi eläimen kanssa. Koiran hyödyntäminen niin

luokassa kuin lukukoirainterventiossa muuten tuo lapselle tai oppilaalle rohkeutta, mikä puolestaan vahvistaa tämän itseluottamusta.

LO1 tuo esille innokkuuden:

Niin silloinhan se lisää sitä innokkuutta, koska he haluaa olla sen koiran kanssa mahdollisimman paljon.

LKO2 puolestaan esittää, että rohkaistuminen lisää innokkuutta:

Ja ne rohkaistuu just, että jos eka kerta meneekin vähän sillä tavalla, että sana sieltä toinen täältä tai pieni pätkä, niin sitten ne muutaman kerran jälkeen ne innostuukin ja lukee vaikka koko kirjan.

Koiran arvostelemattomuudella ja kuuntelemisella aidosti nähdään siis olevan vaikutusta innokkuuteen. Tulosten mukaan innostuessa myös motivaatio kasvaa. Niin luokanopettajat kuin lukukoiraohjaajat tuovat esille, miten koiralle halutaan tulla lukemaan. Toisin sanoen koiralle lukeminen nähdään motivoivampana kuin kaverille tai luokassa ääneen lukeminen. LKO1 mukaan yhden lapsen innostuminen ruokkii muiden innostusta:

No totta kai lapset oppii myös koulussa, mutta se, että jos ne ahkerasti siinä aina käy kattoo sitä koiraa ja aina lukee ja tarttuu siihen lukemiseen. Niin sitten, kun yks on käynyt, niin sitten tulee ne kaikki.

Tämän mukaan innostumista voi tapahtua lumivyöryn tavoin eli yhden innostuttua, innostuu mukaan myös muita. Koira voi siis auttaa innostumaan ja tätä kautta lapset tarttuvat kirjoihin joko niitä katsellen tai lukien. Voidaan myös nähdä, että innostus ja motivaatio ruokkivat toinen toisiaan.

LO2 esittää lukukoiratoiminnan haasteiksi niin pelot kuin ennakkoluulot, mutta myös olemassa olevat käytänteet sekä allergiat:

Sitten jos lapsella on jotain ennakkoluuloja ja pelkoja, vähän arveluttaa se tilanne, se jännittää, se voi vaikuttaa. No tietysti ihan ne koulun käytännöt ja se, että onko koiran tuominen koululle mahdollista ja tällaiset allergiat.

Tästä voidaan nähdä, että ennakkoluuloilla saattaa olla negatiivisia vaikutuksia jo ennen kuin toimintaa toteutetaan. Ennakkoluuloja nähtiin olevan lasten lisäksi myös aikuisilla, minkä katsottiin vaikeuttavan interventioiden toteuttamista. Tällaisena esimerkkinä

voidaan pitää ennakkoluuloista kollegaa tai esihenkilöä, joka ei todennäköisemmin halua, että koululle tuodaan koira. Ennakkoluulot nostettiin esille huoltajien, mutta myös kollegoiden näkökulmasta. LO1 esittää huolensa kotien suhtautumisesta:

Kotien suhtautuminen, että jos huoltajissa on joku, joka pelkää koiria, niin epähuomiossa siirtää sen pelon myös lapseen.

Huoltajien suhtautuminen katsotaan olennaiseksi toiminnan kannalta, sillä, esimerkiksi koira pelkäävä huoltaja voi tahtomattaan siirtää koirapelon lapseen tai koira pelkäävä kollega ei halua työpaikalle tuotavan koira, ja se vaikeuttaa toiminnan toteuttamista.

LO1 nostaa esille myös erilaiset asenteet, jotka voivat osoittautua haasteeksi toiminnalle:

Sitten tietysti uskontojen huomioiminen. Että on olemassa uskontoja, joissa koira ei ole ok. Niin silloinhan sitä ei pystytä toteuttamaan, jolloin siitä ei saada myöskään hyötyä.

Tämän mukaan tietyissä uskonnoissa voi olla asenteita, jotka haittaavat koiran käyttöä. Näin ollen ihmisten asenteet voivat haitata koira-avusteista toimintaa koulussa tai vähentää osallistujia lukukoiraohjaajien mahdollistamiin lukukoiraohjelmiin. Joidenkin uskontojen nähdään kieltävän koirat ja tämä vaikeuttaa interventioiden toteuttamista sellaisessa luokassa, jossa on kyseiseen uskontoon kuuluva oppilas.

LO1 tuo esille, että koira on eläin ja voi reagoida miten vain:

Ja koska koira on eläin, se reagoi ja se reaktio, jonka koira katsoo tarpeelliseksi siinä tilanteessa, voi olla sellainen, että se traumatisoi lapsen.

Voimme nähdä, että tuloksissa tuodaan esille koiran olevan eläin, josta ei voi koskaan varmuudella tietää miten se reagoi. Tästä syystä ennakoimattomuus nähdään haasteelliseksi toiminnan toteuttamisessa. Vaikka koira olisi koulutettu, voi se eläimenä reagoida muun muassa äkillisiin tilanteisiin joko vähäisesti tai isosti, mikä puolestaan voi säikäyttää tilanteessa olevan lapsen. LKO1 mainitsee äkillisten tilanteiden jälkeen rauhoittumisen:

Ne on ehkä vähän haasteellisia ja sitten, että saan sen koiran siihen rauhoittumaan uudestaan siihen viereen.

Näin ollen, että vaikka lukuhetkille on katsottu rauhallinen paikka, voi joskus tapahtua jotain äkkinäistä ja ennalta-arvaamatonta. Tämä puolestaan voi aiheuttaa sen, että

koiran keskittyminen herpaantuu ja uudelleen rauhoittuminen vie aikaa itse interventiolta. Lukukoiraohjaajat pitävät lukuhetkiä julkisissa tiloissa kuten kirjasto, jolloin yllättävien häiriöiden mahdollisuuksia on enemmän kuin koulussa toteutettavassa toiminnassa. LO1 mainitsee haasteeksi huonon suunnittelun:

Huono suunnittelu. Jos ei ihminen, joka tätä lukukoira-toimintaa edistää, niin jos ihminen ei tee näitä pelisääntöjä selväksi, niin tarpeeksi selkeästi ja konkretisoi sitä lapsille jo ennen kuin aloitetaan sitä lukemista.

LO2 huomioi mahdolliset allergiat:

Ja käytännön asiat, onko ne nyt sitten astmat, niin on ne suurimpia haasteita, jos se tyssää jo siihen.

Huonon suunnittelun koettiin ongelmalliseksi toimintaa toteuttaessa, sillä se voi aiheuttaa, ettei lapset sekä koira tiedä, mitä tilanteessa tulee tapahtumaan. Toiminnasta nähtiin myös puuttuvan selkeää konkretia, mikäli se oli huonosti suunniteltua.

6 Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää sekä luokanopettajien että lukukoiraohjaajien näkemyksiä ja kokemuksia koirien käytöstä lukemisen hetkissä. Tavoitteena oli hahmottaa, millaisena koiran käyttö nähdään, millaisia hyötyjä osallistujat koiran käytöllä katsovat olevan ja miten osallistujat suhtautuvat koira-avusteiseen toimintaan. Lisäksi haettiin vastausta siihen, näkyykö pedagogiikka toiminnassa ja jos, niin miten. Tutkimuksessa selvisi, että toimintaa on toteutettu lähinnä lukukoiraohjaajien toimesta, mutta myös yksi luokanopettajista oli toteuttanut toimintaa niin omalla kuin muiden omistamilla koirilla. Positiivinen asenne koiran käyttöä kohtaan tuli esille niin luokanopettajien kuin lukukoiraohjaajien kohdalla, mutta lisäksi heidän ajatuksensa siitä, että koiran avulla lapsi saadaan kirjan ääreen lukemaan. Pedagogiikka näyttäytyi enemmän luokanopettajien kohdalla kuin lukukoiraohjaajien, mutta tämä saattoi johtua lukukoiraohjaajien erilaisesta lähestymistavasta toimintaan.

Tutkimustulosten perusteella lukukoira-toiminta nähdään ja koetaan monimuotoisena, mutta myös hyödyllisenä toimintana, sillä kaikkienensa erilaisia hyötyjä nostettiin esille seitsemän kappaletta. Yhtenä hyötynä mainittiin motivaatio, joka paranee koiran avulla, sillä silloin on helpompaa sitoutua tekemiseen, kuten tässä lukemiseen. Myös Gee ym. (2019) nostavat omassa tutkimuksessaan koiran käytöllä olevan mahdollisia positiivisia vaikutuksia lapsen sitoutumiseen ja tätä kautta motivaatioon. Connell ym. (2019) kertovat koiralle lukiessa itsevarmuuden kasvavan, lukutaidon ja asenteen lukemista kohtaan paranevan. Tutkimustulokset toivat esille samoja asioita, mitä Connell ym. omassa tutkimuksessaan, sillä tulosten valossa näytti sille, että mitä enemmän arvostelemattomassa ympäristössä eli koiran kanssa lapsi lukee, sitä todennäköisemmin hänen itsevarmuutensa kasvaa, asenne lukemista kohtaan paranee ja lukutaito karttuu.

Tulosten mukaan toimintaa voidaan toteuttaa monin tavoin, mutta tavallisimmin sitä toteutetaan joko siten, että yksi lapsi lukee koiralle rauhallisessa paikassa koiran ohjaajan ollessa läsnä ja puuttumatta lukemiseen millään tapaa tai siten, että koira on läsnä luokassa ja toiminta kohdistuu koko luokalle. Tätä tapaa tukee myös Beetz ja

McCardle (2017), sillä he ovat osoittaneet koiralle lukemiselle juuri vastaavanlaiset mallit. Tuloksissa mainituista malleista ensimmäinen on pääasiassa käytössä lukukoiraohjaajien vetämässä toiminnassa, mutta sitä hyödyntävät myös luokanopettajat. Kuitenkin luokanopettajien mukaan he ajattelevat koiran käytöstä niin, että sitä voi hyödyntää laajemmin kuin yhden lapsen kanssa, mikä viittaisi mainituista malleista toiseen.

Opetushallituksen (2025) ohjeistuksen mukaan toiminnassa on muun muassa käytettävän koiran oltava soveltuvuustestattu, ohjaajan tulee huomioida turvallisuus ja toiminnasta tulisi tiedottaa kaikkia osapuolia (oppilaat, huoltajat, henkilökunta). Huomionarvoista on, ettei osallistujista kukaan maininnut opetushallituksen ohjeistusta, mutta toivat kuitenkin esille samoja asioita kuin ohjeistuksessa on mainittu. Yhtenä esille tuotuna seikkana oli turvallisuus, johon liitettiin niin koiran kuin oppilaan tuntemus, molempien osapuolten hyvinvointi ja ennakointi. Voidaan siis todeta, että turvallisuuspuolta pidetään tärkeänä tekijänä toiminnassa, vaikka opetushallituksen ohjeistuksesta ei ollut tietoa. Huomionarvoisena voidaan myös pitää sitä, ettei kukaan haastatelluista maininnut toiminnan dokumentointia tai arviointia, millä voi olla rajoittava vaikutus lukukoirainterventioiden järjestelmällisessä kehittämisessä ja pidemmän aikavälin vaikutusten seuraamisessa.

Tuloksista ilmeni, että lukukoiratoiminnalla nähdään olevan merkitystä kouluille ja opetukselle, mutta etenkin oppilaille. Tämän havainnon valossa voidaan todeta, että toimintaa kannattaisi lisätä kouluissa, sillä silloin toimintaa saataisiin lähelle oppilaita, ja etenkin niitä oppilaita, joilla on mahdollisesti oppimisen vaikeuksia. Lisäksi koiran rauhoittavalla vaikutuksella voitaisiin lisätä oppimisympäristön pysymistä rauhallisempana, hiljaisempana ja positiivisempana, joilla on suora vaikutus oppimiseen. Toiminnan lisäämisessä ottaisiin kuitenkin huomioon henkilöstön ja resurssit, sillä toiminnan toteuttamiseksi voidaan tarvita esimerkiksi avustajia, mutta henkilöstöä ei ole välttämättä tarpeeksi. Lisäksi huomioisin ajan ja keston, millä tarkoitetaan sekä yhden intervention kestoa että kuinka usein interventioita pidetään. Myös turvallisuuden ja hyvinvoinnin huomiointi toiminnan lisäämiseksi on tärkeää, sillä joillain oppilailla tai opettajilla voi olla allergioita, mitkä voivat olla este tai hidaste

koiran käytölle. Toiminta on erityisen hyödyllistä oppijoille, joilla on erilaisia haasteita tai heikot oppimistulokset. Tämä tukee aiempaa tutkimusta, sillä Gee ym. (2017) havaitsivat, että ADHD-lasten vireystila parani koiran läsnä ollessa, ja Connell ym. (2019) raportoivat, että heikompi tasoisten oppilaiden kehityskaari oli suurempi.

Seuraavaksi esittelen tulosten valossa heränneitä kehittämissuhteita, joiden avulla lukukoiratoiminnan toteuttamista ja vaikuttavuutta voitaisiin viedä eteenpäin. Koulutusta lisäämällä, mutta myös tuomalla koulutus tunnetummaksi isommalle väestölle, voitaisiin vahvistaa tietoisuutta toiminnasta sekä lisätä toiminnan mahdollisuutta kouluissa. Koiran käytöllä on perustoimintamallit, mutta tuomalla kouluhin yhtenäiset toimintamallit vahvistettaisiin jo koiraa käyttävien toimintaa sekä luotaisiin matalampi kynnys aloittaa toiminta koiran kanssa niille, jotka ovat toiminnasta kiinnostuneet, mutta eivät ole sitä toteuttaneet. Tuloksissa tuotiin esille yhteistyö kirjastojen kanssa, mutta koulun puolella lisäksi tätä yhteistyötä huomattavasti tehden siitä näkyvämpää ja pysyvän osan koulun arkea, jolloin mahdollistettaisiin osallistuminen suuremmalle joukolle.

Jatkotutkimuksia ajatellen voisi aineiston määrä olla suurempi, vaikka minimimäärä osallistujille oli kolme. Mitä suurempi aineiston määrä, sitä laajemmin tuloksia voitaisiin tarkastella. Niin tutkimustuloksissani kuin teoreettisessa viitekehelyksessä puhutaan asioista luokanopettajien ja lukukoirahoitajien näkökulmasta, mutta interventioiden kohteiden eli lasten näkökulmaa ei tuoda esille käytännössä lainkaan. Tutkimustani voisi tämän pohjalta laajentaa tutkimaan koulussa oppilaiden näkökulmia, mutta myös kokemuksia lukukoirainterventioista. Oppilaiden näkökulmia tutkimalla voitaisiin saada suoraan vastauksia interventioiden kohteiden kokemuksista siitä, kehittykö heidän lukutaitonsa, kannustaako koiralle lukeminen kirjojen pariin, ja tämä puolestaan auttaisi tarkastelemaan, kuinka tehokas menetelmä on sekä kehittämään tulevia ohjelmia, joiden tarkoitus on tukea lukemista. Jatkotutkimusta voisi myös suorittaa pitkittäistutkimuksena, jossa tarkasteltaisiin oppilaiden lukutaidon kehittymistä, jolloin nähtäisiin kehitys ja muutokset pidemmällä aikavälillä.

6.1 Luotettavuus

Tässä kandidaatintutkielmassa voimme tarkastella luotettavuutta niin aineiston, menetelmien kuin rajoitusten näkökulmasta. Tutkimus toteutettiin laadullisena haastattelututkimuksena, jossa teoreettinen viitekehys perustuu niin tieteellisiin artikkeleihin kuin myös useisiin kirjallaisiin lähteisiin. Lähteiden hakemiseen käytettiin luotettavia tietokantoja, kuten GoogleScholar ja Utu Volter. Lähteitä valitessa on ollut tarkoituksena hyödyntää ajankohtaista ja vertaisarvioitua tutkimustietoa, mikä tukee luotettavuutta. Laadullisena tutkimuksena kyseessä oli myös empiirinen tutkimus, jolloin aineisto koostuu neljän henkilön haastatteluista. Haastattelujen minimimäärä oli kolme, joten tässä tutkimuksessa haastateltavia saatiin minimimäärää enemmän. Määrän ollessa melko pieni, rajoittaa se tulosten yleistettävyyttä.

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkittavan ilmiön perusteelliseen ymmärtämiseen, mikä tässä kandidaatintutkielmassa kohdistuu lukukoiratoimintaan liittyviin näkemyksiin ja kokemuksiin. Vaikka haastateltavia oli vain neljä, niin pieni aineisto mahdollistaa tarkemman analyysin, mutta tuloksia olisi syytä tarkastella tilannesidonnaisesti. Aineiston analyysissä on käytetty aineistolähtöistä sisällönanalyysia ja litteroitu aineisto käytiin läpi järjestelmällisesti tutkimuskysymyksiin nojaten. Analyysivaiheessa tutkimuskysymyksille annettiin omat värit, joiden mukaan aineistosta tunnistettiin ja luokiteltiin pääasiallisia ilmauksia. Näiden pohjalta saatiin muodostettua pääluokat, alaluokat ja alaluokille omat alaluokat. Menetelmä lisää analyysin johdonmukaisuutta, mutta myös läpinäkyvyyttä, ja se puolestaan vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta. Kuitenkin on huomioitava, että laadulliseen analyysiin kytkeytyy aina tutkijan tekemää tulkintaa, millä voi olla vaikutusta tuloksiin.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan rooli on keskeisessä asemassa, ja tulkinnot perustuvatkin osittain tutkijan näkemyksiin. Tässä kandidaatintutkielmassa on haluttu lisätä luotettavuutta kuvaamalla tutkimusprosessi mahdollisimman tarkasti ja ymmärrettävästi, perustelemalla tehtyjä ratkaisuja. Tulkintojen uskottavuutta tukee myös se, että aineiston analyysiä on sidottu teoreettiseen viitekehukseen. Tämän

kandidaatintutkielman rajoituksena voidaan pitää aineiston suppeutta, mutta myös sitä, että haastateltavien näkemykset eivät välttämättä edusta laajempaa joukkoa. Oman rajoituksensa tutkimukseen tuo myös se, että todennäköisesti kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat valmiiksi koirapositiivisia. Rajoituksista huolimatta tutkimus tuo tietoa luokanopettajien ja lukukoiraohjaajien kokemuksista ja näkemyksistä lukukoiran käytöstä. Yhteenvetona todettakoon, että luotettavuutta tukevat niin teoreettinen aineisto, järjestelmällinen analyysimenetelmä kuin tutkimusprosessin läpinäkyvä kuvaus. Siitä huolimatta tulee huomioida, että tuloksia ei voida yleistää laajalti ja niitä on arvioitava rajatussa kontekstissa.

7 Tekoälylauseke

Olen käyttänyt tutkielmassa tekoälytyökalua ChatGPT-5.3 ohjaajani ja Turun yliopiston ohjeistuksen mukaisesti kielenhuoltoon ja saadakseni vinkkejä tarvitseeko tekstikappaleisiin lisätä tai poistaa jotain. Tekstikappalevinkkejä on pyydetty vain osiossa johtopäätökset ja pohdinta, muissa osioissa vinkkejä ei ole pyydetty. Vinkit on pyydetty käskyllä: anna minulle vinkkejä ranskalaisin viivoin tarvitseeko tämä kappale täydennystä tai onko siinä toistoa, mitä poistaa. Tutkielman lopullinen muoto on omaa työtäni ja otan siitä täyden vastuun.

Lähteet

Beetz, A., & McCardle, P. (2017). Does reading to a dog affect reading skills?

Teoksessa *How animals help students learn* (pp. 111-123). Routledge.

Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., & Kotrschal, K. (2012). Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in psychology*, 3, 234. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00234>

Connell, C. G., Tepper, D. L., Landry, O., & Bennett, P. C. (2019). Dogs in schools: The impact of specific human–dog interactions on reading ability in children aged 6 to 8 years. *Anthrozoös*, 32(3), 347-360.

Etheridge, H. A Beginner’s Guide to Animal-Assisted Intervention Terminology - Pet Partners <https://petpartners.org/a-beginners-guide-to-animal-assisted-intervention-terminology/> viitattu 12.9.2025

Ervast, L. & Raukola-Lindblom, M. (2021) *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä - tutkittua tietoa ja kokemuksia*. Sanasilta Oy

Frankel, K.K, Becker, B. L., Rowe, M.W., & Pearson, P.D. (2016). From “what is reading?” to what is literacy?. *Journal of education*, 196(3), 7-17.

Gee, N. R., Griffin, J. A., & McCardle, P. (2017). Human–animal interaction research in school settings: Current knowledge and future directions. *Aera Open*, 3(3), 2332858417724346.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2014) *Tutki ja kirjoita*. Bookwell Oy. Porvoo.

Ikäheimo, K. (2020) Uusi luokittelu eläinavusteiseen työskentelyyn ja ripaus eläinavusteista teoriaa. Teoksessa Järvi, T. & Ikäheimo, K. *Koira koulutyössä*. BoD – Books on Demand. Helsinki

Ikäheimo, K. (2013) Eläimen ja ihmisen suhde. Teoksessa Ikäheimo, K (toim.) *Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Yliopistopaino Helsinki.

Kauppinen, M. (2010). *Lukemisen linjaukset: lukutaito ja sen opetus perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelmissa* (No. 141). University of Jyväskylä.

Laine, T. (2018). Lukeminen–yksityinen vai yhteisöllinen tapahtuma?. *Kasvatus & aika*, 12(2), 21-35.

Latvala-Sillman, P. (2018) *Työparina koira*. Sanasilta Oy

Mäkelä, K. (2021). *Luokanopettajien ja lukukoiraohjaajien kokemuksia lukukoira-toiminnasta.*, [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto].

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202106223963>

Opetushallitus (2025). *Koirat koulussa – koira-avusteisen toiminnan ohjeistus oppilaitoksille.*

<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/koirat-koulussa-koira-avusteisen-toiminnan-ohjeistus-oppilaitoksille>. Viitattu 10.10.2025

Parker, C., Scott, S., & Geddes, A. (2019). Snowball sampling. SAGE research methods foundations.

Ranta, J. & Kuula-Luumi, A. (2017). Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. (toim.) *Tutkimushaastattelun käsikirja*.

Vastapaino

Ruusuvoori, J. & Nikander, P. (2017). Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. (toim.) *Tutkimushaastattelun käsikirja*.

Vastapaino

Suomen kennelliitto. *Hyötykoirat*. <https://www.kennelliitto.fi/koirat/hyotykoirat>. Viitattu 14.4.2026

Talja, S. (2025) Lukutaitojen ja lukemisen tutkimus. Teoksessa Kumpulainen, S., & Sihvonen, M. (toim.). *Informaatiosta tiedon vuoksi: Informaatiotutkimuksen ilmiöitä ja uomia*. Vastapaino.

Tietoarkisto. (2025a). Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/aineiston-tuottaminen/>. Viitattu 10.10.2025

Tietoarkisto. (2025b). Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>. Viitattu 10.10.2025

Tietoarkisto. (2025c). Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>. Viitattu 10.10.2025

Tietoarkisto. (2025d). Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimuslupa-suostumus-informointi-ja-tietosuoja/>. Viitattu 10.10.2025

Liitteet

Liite 1. Haastattelulomake

Perustiedot:

Mikä on ammatillinen koulutuksesi?

Mistä kuulit ensimmäisen kerran lukukoiratoiminnasta?

Miten mielenkiintosi aihetta kohtaan heräsi?

Käytätkö toiminnassa omaa vai jonkun toisen koiraa?

Mikäli käytät omaa koiraa, oletko käynyt koirasi kanssa jonkun koulutuksen/soveltuvuustestin?

Jos on: Minkä? Millaiset valmiudet koulutus antoi lukukoiratoiminnan toteuttamiseen?

Jos ei: Miksi et? Ajatteletko koulutuksesta olevan hyötyä sinulle? Minkälaista?

Kuinka monta vuotta olet hyödyntänyt koiraa lukukoirana? (**vain luokanopettajat**)

Kuinka monta vuotta olet toiminut lukukoiraohjaajana? (**vain lukukoiraohjaajat**)

Käytännössä:

Millä tavoin olet toteuttanut lukukoiratoimintaa käytännössä?

Kuvaile "tavallista" tilannetta, kun lapsi tulee lukemaan koiralle.

Miten suunnittelet etukäteen lukukoiratoimintaa tai lukuhetkiä? Mitä erityisesti otat suunnittelussa huomioon?

Millaisia pedagogisia tavoitteita asetat tai liität toiminnalle, jossa lapsi lukee koiralle? (**vain luokanopettajat**)

Koetko yhteistyön eri tahojen välillä hyödylliseksi lukukoiratoiminnassa? Mikäli kyllä, teetkö yhteistyötä joidenkin tahojen kanssa ja millaista yhteistyötä? Keitä yhteistyötahot ovat?

Minkälaisia lapsia (taitotaso, ikätaso) koiralle käy lukemassa? (**vain ohjaajat**)

Millä tavoin luokkasi oppilaat valikoituvat mukaan lukukoiratoimintaan? (**vain luokanopettajat**)

Millainen on sinun roolisi koiralle lukemisen hetkissä?

Millaisena näet lapsen roolin lukukoiratoiminnassa?

Kokemukset:

Mikä saa sinut ottamaan koiran luokkaan ja erityisesti lukuhetkiin? (**vain luokanopettajat**)

Mikä motivoi sinua toimimaan lukukoiraohjaajana? (**vain ohjaajat**)

Kerro jostain hyvin mieleen jääneestä lukukerrasta. Mikä siinä oli erityistä tai hyvin onnistunutta, että se jäi mieleen?

Millaisia epäonnistuneita tai haastavia lukukoirakertoja on ollut? Mikä näissä tilanteissa aiheutti epäonnistumisen tai kyseisen haasteen? Miten lähdit ratkaisemaan niitä ja ratkesivatko ne?

Kerro oman kokemuksesi tai mielipiteesi pohjalta, mitä lapsi oppii, kun hän lukee koiralle?

Millä tavoin lukukoiratoiminta tukee mielestäsi lasten lukemista?

Mitä sellaista koiralle lukemalla voidaan saavuttaa, jota ilman koiraa ei saavutettaisi?

Mikä on mielestäsi merkityksellisintä lukukoiratoiminnassa?

Millä tavoin koiran ja lapsen välinen vuorovaikutus vaikuttaa lukemistilanteeseen ja oppimisen ympäristöön?

Mikä mielestäsi edistää tai estää tämän vuorovaikutuksen syntymistä?

Millaiset lapset hyötyvät mielestäsi eniten lukukoiratoiminnasta? Miksi?

Vaikuttaako lukukoiratoiminta mielestäsi lasten lukemismotivaatioon? Jos, niin miten?

Millainen vaikutus mielestäsi lukukoiratoiminnalla on lasten asenteisiin lukemista ja kirjoja kohtaan?

Miten huomioit lapset ja lasten näkökulman suunnitellessasi ja toteuttaessasi lukukoiratoimintaa?

Mitä haasteita näet lukukoiratoiminnan suurimmiksi haasteiksi?

Millä tavoin lukukoiratoiminta muuttunut tai kehittynyt vuosien aikana? Millä tavoin itse olet mielestäsi kehittänyt kyseistä toimintaa?

Millä tavoin olet mielestäsi itse kehittänyt lukukoiratoiminnassa?

Tuleeko mieleen vielä jotain, mitä haluaisit lisätä tai kertoa?